

نقش خاک، نقشی نو در هنر فرش ایرانی

اشاره:

فعالیت شرکت فرش نقش خاک کاشان، با طرح‌های کلاسیک و سنتی آغاز شد که با توجه به توانمندی طراحان نقش خاک، طراحی فرش‌های مدرن و فانتزی نیز در حال اجراست اما ما به گفته مهندس اسماعیل‌پور - مدیر عامل - تصمیم دارد به تدریج تمام طرح‌های این مجموعه، حاصل خلاقیت و ابتکار خودشان باشد. مسلماً این امر، شرایط خوبی برای کپی کارها ایجاد خواهد کرد! اما اعتقاد داریم در صورت کپی برداری، نقشه و طرح‌های مذکور با نام فرش نقش خاک گره خورده است و همگان این نقوش را با نام ما خواهند شناخت.

وی که دانش‌آموخته رشته مهندسی معماری است و دقت نظر و ظرافت‌های خاص معماران را در طراحی و تولید فرش ماشینی نیز اجرایی کرده است؛ در بخشی از مصاحبه خود عنوان می‌کند: بخشی از مشکلات این صنعت به عدم توجه مدیران واحدهای تولید فرش ماشینی به خلاقیت، ابتکار و نوآوری در تولید بازمی‌گردد. البته عده‌ای معتقدند به دلیل مواجهه با مشکلات متعدد اقتصادی، فرصتی برای ابتکار و خلاقیت ندارند و به همین دلیل به کاهش غیرمنطقی هزینه‌های تولید، استفاده از مواد اولیه کم کیفیت و کاهش وزن محصول نهایی (فرش)، کپی برداری از طرح‌های موفق به جای ارائه طرح جدید و جذاب‌تر برای مشتریان (و به تبع کسب سود بیشتر) می‌پردازند و به این ترتیب در رکود و سکون همیشگی می‌مانند.

ضمن معرفی بیشتر خود، در مورد فعالیت‌های شرکت فرش نقش خاک توضیحاتی ارائه نمایید.

متولد سال ۱۳۶۳ در تهران هستم و تحصیلات دانشگاهی را در رشته مهندسی معماری دانشگاه آزاد اسلامی (واحد تهران مرکز) به اتمام رساندم. به دلیل فعالیت یکی از بستگان نزدیک در صنعت فرش ماشینی، وارد این حوزه شدم و مجموعه فرش نقش خاک کاشان را راه‌اندازی و طرح توسعه آن را تدوین کردیم اما متأسفانه در زمینه اجرای این طرح با مشکلات ناشی از تحریم ایران در زمینه خرید، تهیه و ترخیص ماشین‌آلات مدرن و به‌روز فرش‌بافی مواجه شدیم و در نهایت به سختی توانستیم یک دستگاه را خریداری و وارد کشور نماییم. در حال حاضر حدود ۳۰ نفر در فرش نقش خاک مشغول کار هستند که در صورت تکمیل ماشین‌آلات و خطوط تولید این تعداد افزایش خواهد یافت. ضمن این‌که حجم تولید سالانه ۱۲-۱۱ هزار متر مربع فرش ۷۰۰ شانه ۱۰ رنگ است. تمام محصولات علاوه بر ضمانت، تا ۲۴ ماه مشمول بیمه حوادثی مانند آتش‌سوزی، زمین‌لرزه، سرقت و ... می‌شوند.

طرح‌های فرش نقش خاک صرفاً طرح‌های کلاسیک هستند یا طرح‌های فانتزی هم ارائه می‌شوند؟

فعالیت این مجموعه با طرح‌های کلاسیک و سنتی آغاز شده است اما با توجه به توانمندی طراحان نقش خاک، طراحی فرش‌های مدرن و فانتزی نیز در حال اجراست و تصمیم داریم به

عده‌ای معتقدند به دلیل مواجهه با مشکلات متعدد اقتصادی، فرصتی برای پرداختن به ابتکار و خلاقیت ندارند و به همین دلیل به کاهش غیرمنطقی هزینه‌های تولید، استفاده از مواد اولیه کم کیفیت و کاهش وزن محصول نهایی (فرش)، کپی برداری از طرح‌های موفق به جای ارائه طرح جدید و جذاب‌تر برای مشتریان (و به تبع کسب سود بیشتر) می‌پردازند و به این ترتیب در رکود و سکون همیشگی می‌مانند.

از بحث و رایزنی ۴ روز به طول انجامید تا قطعه ترخیص شد و به کارخانه رسید آن هم به قیمت ۱۲ روز توقف تولید، خسارت مالی فراوان و از دست دادن بخشی از سفارش مشتریان. مطلب دیگر این که ثبت سفارش و اختصاص ارز مبادله‌ای به سهولت و سرعت انجام نمی‌شود. قیمت مواد اولیه روند صعودی پیدا کرده است برای مثال تیرماه ۱۳۹۱، قیمت نخ اکریلیک (با بهترین کیفیت) ۷ هزار تومان بود اما با توجه به تشدید تحریم‌ها، در مهرماه به ۱۴ هزار تومان افزایش یافت. این امر افزایش قیمت تمام شده محصولات را به همراه داشت و چاره‌ای جز افزایش قیمت نداشتیم اما مردم هم تا حدودی این امر

خاصی وضع می‌شود که با قوانین سال گذشته، بسیار متفاوت می‌باشد! به عنوان یک واحد فعال تولیدی و دارای مجوز تأسیس از وزارت صنعت، هنوز موفق به دریافت پروانه بهره‌برداری نشده‌ایم؛ زیرا مجوز تأسیس را براساس حجم مشخصی از تولید دریافت کردیم اما به دلیل مشکل واردات ماشین‌آلات، صرفاً موفق به احداث ۳ هزار متر سوله شدیم و باید سایر مراحل راه اندازی کارخانه و واردات ماشین‌آلات به تدریج انجام شود اما شهرداری اعلام کرده که باید پایان کار دریافت کنیم! از سوی دیگر برای اخذ پروانه بهره‌برداری وزارت صنعت و استاندارد، نیازمند دریافت پایان کار هستیم!! این در حالی است که تاکنون ۵ استاندارد بین‌المللی ایزو و علامت CE (کیفیت اروپا) دریافت کرده‌ایم. در زمینه مسائل گمرکی و ثبت سفارش هم با در دسرهایی روبرو هستیم. برای مثال به دلیل نقص فنی در یک قطعه دستگاه، ۱۲ روز با توقف تولید مواجه شدیم. قطعه مورد نیاز ظرف ۴۸ ساعت از بلژیک به فرودگاه امام خمینی رسید اما پس از بازرسی در فرودگاه، مسئولان عنوان کردند که ترخیص این قطعه، منوط به گذراندن مراحل ثبت سفارش شود که این امر به معنای یک ماه توقف تولید بود. پس

رو به افزایش است.

* محصولات این مجموعه از چه طریق عرضه می‌شوند؟

راه اندازی فروشگاه‌های عرضه مستقیم محصولات یک از برنامه‌های این شرکت می‌باشد که در آینده نزدیک اجرایی خواهد شد. در حال حاضر اکثر فروشگاه‌های کشور به عنوان نمایندگان غیر رسمی ما به فروش محصولات نقش خاک می‌پردازند و طبعاً به همین دلیل امکان قیمت گذاری قطعی و یکسان در سراسر کشور برابان مقدور نیست. همان طور که اشاره شد در حال حاضر یک دستگاه کارخانه فعال است و به همین دلیل میزان تقاضای مشتریان به مراتب بیشتر از عرضه می‌باشد البته این امر با واردات و نصب ماشین‌آلات جدید، برطرف خواهد شد.

* به عنوان یک تولیدکننده با چه مشکلات و چالش‌هایی روبرو هستید؟

بخشی از مشکلات به نهادهای دولتی و بروکراسی اداری بازمی‌گردد که این امر با ادعای «حمایت از تولید ملی» همخوانی ندارد. برای مثال امسال جهت تمدید کارت بازرگانی، قوانین و مقررات

تدریج تمام طرح‌های این مجموعه، حاصل خلاقیت و ابتکار خودمان باشد. مسلماً این امر، شرایط خوبی برای کپی کارها ایجاد خواهد کرد! اما اعتقاد داریم در صورت کپی برداری، نقشه و طرح‌های مذکور با نام فرش نقش خاک گره خورده است و همگان این نقوش را با نام ما خواهند شناخت.

* در حال حاضر مردم از چه طرح و نقشه‌ای بیشتر استقبال می‌کنند؟ طرح‌های کلاسیک و سنتی یا مدرن و فانتزی؟

در هر منطقه و شهر ایران، سلايق و نیازهای متفاوتی حکمفرماست و این امر باید به دقت مورد بررسی قرار بگیرد. برای مثال در شهرهای کویری مانند کرمان و یزد به دلیل وسعت منازل و معماری خاص کویری، عموماً فرش با طرح کلاسیک، با پس زمینه رنگ کرم و در ابعاد بزرگ مورد استفاده قرار می‌گیرد اما در شهرهای شمالی کشور مانند گیلان و آذربایجان با توجه به کوچک بودن فضای منازل، فرش با ابعاد کوچک و نقوش ریز و جزئیات بیشتر، مورد استقبال مردم قرار می‌گیرد. در شهرهای بزرگ مانند تهران نیز گرایش به طرح‌های مدرن و فانتزی

در صورت تداوم مشکلات تولید مانند افزایش قیمت مواد اولیه، بسیاری از واحدهای فعال راهی جز توقف و تعطیلی ندارند که این امر موجب ایجاد موج جدیدی از بیکاری در کشور خواهند شد.

را تحمل می کنند لذا ما نیز مانند بسیاری از تولیدکنندگان، حاشیه سود را به حداقل رساندیم. بخشی از مشکلات هم به عدم توجه مدیران واحدهای تولید فرش ماشینی به خلاقیت، ابتکار و نوآوری در تولید بازمی گردد. البته عده ای معتقدند به دلیل مواجهه با مشکلات متعدد اقتصادی، فرصتی برای پرداختن به ابتکار و خلاقیت ندارند و به همین دلیل به کاهش غیرمنطقی هزینه های تولید، استفاده از مواد اولیه کم کیفیت و کاهش وزن محصول نهایی (فرش)، کپی برداری از طرح های موفق به جای ارائه طرح جدید

و جذاب تر برای مشتریان (و به تبع کسب سود بیشتر) می پردازند و به این ترتیب در رکود و سکون همیشگی می مانند.

***برخی اعتقاد دارند که مهم ترین چالش های فرش ماشینی، از یک سو کمبود طراحان توانمند و مبتکر و از سوی دیگر سهولت کپی برداری از نمونه های موفق است! دیدگاه شما در این مورد چیست؟**

مسأله کپی برداری در اغلب صنایع و اصناف کشور جریان دارد همان طور که غیرمتخصص ها جایگزین متخصصین شده اند و کمتر کسی در رشته تحصیلی یا حرفه ای خود مشغول کار است! برای مثال پس از اتمام تحصیلات دانشگاهی به همراه چندتن از دوستان یک شرکت مهندسی معماری راه اندازی کردیم اما زمانی که وارد بازار شدیم به این نتیجه رسیدیم افرادی که عملاً یک اپراتور ساده هستند، از سیستم های روز طراحی و معماری اطلاعی ندارند و تمام دانش آنها محدود به تسلط بر اتوکد است، وارد حوزه

معماری شده اند و با تغییر این پلان و آن نقشه در نهایت طرحی را به مشتریان با یک دهم قیمت واقعی به فروش می رسانند. به این ترتیب هم بازار معماری را خدشه دار می کنند و هم سطح کار را به شدت پایین می آورند. از سوی دیگر مردم ایران تصور می کنند بالقوه طراح و معمار هستند! مثلاً حاضرند میلیون ها تومان هزینه سنگ نمای ساختمان را بدهند اما برای طراحی همین نما، کوچکترین هزینه ای را تقبل نمی کنند و این امر را کاری لوکس و فانتزی می دانند! به همین دلیل از حوزه معماری خارج شدم و فعالیت را در رشته فرش ماشینی آغاز کردم اما در این صنعت نیز با افراد غیرمتخصص روبرو شدم. افرادی که در اغلب نمایشگاه های فرش ماشینی با یک دستگاه لپ تاپ و به آن غرفه می روند و به دنبال جذب مشتری می گردند! به دلیل وجود همین افراد است که طراحی فرش ماشینی در کشور پیشرفت چندانی نمی کند و اغلب تولیدکنندگان فقط به تکرار طرح های

خود با تغییرات جزئی ادامه می دهند زیرا ریسک ارائه طرح جدید در این بازار آشفته، بسیار بالاست.

***جمع بندی پایانی؟**

واقعیت این است که کاشان پس از شهر قاضی انتپ ترکیه، دومین قطب تولید فرش ماشینی دنیا محسوب می شود. در حال حاضر حدود ۹۰۰ کارخانه تولید فرش ماشینی در این شهر به فعالیت ادامه می دهند و به همین دلیل نرخ بیکاری در کاشان نزدیک به صفر است. در صورت تداوم مشکلات تولید مانند افزایش قیمت مواد اولیه، بسیاری از واحدهای فعال راهی جز توقف و تعطیلی ندارند که این امر موجب ایجاد موج جدیدی از بیکاری در کشور خواهند شد. مطلب پایانی این که چشم انداز فرش نقش خاک، قرار گرفتن در کنار برندهای اول فرش ماشینی ایران، صادرات موفق و حضور موثر در بازارهای بین المللی است که تحقق این چشم انداز با توجه به توانمندی متخصصین این صنعت و در صورت رفع مشکلات تولید و حمایت دولت، دوراز دسترس نخواهد بود.

راه‌اندازی اولین نمایشگاه دائمی مد و لباس اتحادیه کشوری

اشاره:

به گفته مشاور رییس اتحادیه کشوری صنف پوشاک، بخش طراحی پوشاک در ایران دارای فرصت‌های متعددی هم‌چون وجود جوانان توانمند و خوش قریحه، پشتوانه عظیم الگوی ملی، گرایش و تمایل مردم نسبت به پوشاک متنوع، وجود فرهنگ استفاده از الیاف طبیعی در پوشاک و ... می‌باشد در کنار فرصت‌های مذکور، چالش‌هایی نیز مانند عدم رعایت قانون مالکیت معنوی، عدم ارتباط مستمر طراح و تولیدکننده عدم ثبات در قیمت مواد اولیه، مشکلات مربوط به واردات مواد اولیه موردنیاز، عدم ثبات در ارزش پول ملی، کمبود نقدینگی واحدهای تولیدی، وجود سازمان‌های نظارتی متعدد با قوانین و مقررات گاه متناقض و ... وجود دارد. وی در بخش دیگر مصاحبه خود یادآور می‌شود: به اعتقاد رویکرد تدوین‌کنندگان استراتژی توسعه صنعتی بر مبنای تجمیع نظرات صنعتگران و کارشناسان این صنعت نبوده بلکه چند کارشناس اقتصادی دور هم‌دیگر جمع شده‌اند و برای صنایع کشور، استراتژی تهیه کرده‌اند در حالی که باید تمام گزینه‌های فعال صنایع کشور، شناسایی می‌شدند تا چالش‌ها، فرصت‌ها و مزایای آن صنعت را مورد بحث و بررسی قرار دهند. مگر می‌توان در فهرست صنایع اولویت‌دار کشوری با پیشینه و توان فرهنگی و هنری مانند ایران، صنایع نساجی و پوشاک مدنظر قرار نگیرد؟! محمودی به اقدامات اتحادیه کشوری صنف پوشاک نیز اشاره‌ای کرد و یکی دیگر از اقدامات موثر آن راه‌اندازی اولین نمایشگاه دائمی مد و لباس اتحادیه کشوری دانست که ارتباط مستقیم میان طراح، تولیدکننده و توزیع‌کننده را میسر می‌سازد.

ضمن معرفی بیشتر خود، ارزیابی شما از فضای کلی صنعت پوشاک کشور چیست؟

متولد سال ۱۳۵۸ و نماینده وزارت صنعت، معدن و تجارت در کارگروه ساماندهی مد و لباس و طراح اولین پارک فرهنگی و فناوری مد و لباس (Fashion techno park) هستم که البته تا امروز در کشور اجرایی نشده است.

چرخه صنعت پوشاک، از خلاقیت در ذهن طراح (در قالب ارائه طرح‌های متنوع) آغاز می‌شود سپس به دست تولیدکننده می‌رسد که با استفاده از مواد اولیه مختلف، طرح‌ها را اجرایی می‌نماید و در اختیار شبکه توزیع قرار می‌دهد. توزیع‌کنندگان در قالب فروشگاه‌های صنفی به فروش محصولات می‌پردازند و در انتهای چرخه نیز مصرف‌کنندگان (عموم مردم) قرار دارند. هر کدام از بخش‌های اصلی صنایع پوشاک یعنی «طراحی، تولید و توزیع» برای خود، دنیای بزرگی محسوب می‌شوند که مسائل، دغدغه‌ها و چالش‌های خاص خود را دارند برای مثال در حوزه طراحی، اقدامات موثری مانند تربیت و ارتقای سطح علمی دانش‌آموختگان طراحی پوشاک انجام شده‌است. بخش طراحی پوشاک در ایران دارای فرصت‌های متعددی هم‌چون وجود جوانان توانمند و خوش قریحه، پشتوانه عظیم الگوی ملی، گرایش و تمایل مردم نسبت به پوشاک متنوع، وجود فرهنگ استفاده از الیاف طبیعی در پوشاک و ... می‌باشد در کنار فرصت‌های مذکور، چالش‌هایی نیز مانند عدم رعایت قانون مالکیت معنوی، ارتباط اندک طراح و تولیدکننده، افزایش قیمت مواد اولیه و مشکلات مربوط به واردات آن، عدم ثبات در ارزش پول ملی، کمبود نقدینگی واحدهای تولیدی، وجود سازمان‌های نظارتی متعدد با قوانین و مقررات گاه متناقض و ... وجود دارد. اما علی‌رغم تمام مشکلات، مردم ایران تمایل دارند از پوشاک متنوع و با کیفیت استفاده نمایند و این امر با توجه به جمعیت رو به

رشد کشور به معنای وجود چرخه گسترده و قابل‌توجهی از نظر اقتصادی و صنعتی می‌باشد.

در ادبیات توسعه‌ای، کشورها به دو دسته تقسیم می‌شوند:

۱- کشورهای مأموریت‌گرا: کشورهایی مانند آمریکا و انگلیس در این دسته قرار دارند که توسعه را برای رسیدن به «قدرت بیشتر» مدنظر قرار می‌دهند و تمایل دارند کدخدای دهکده جهانی باشند!

۲- کشورهای اشاعه‌گرا: این کشورها صرفاً به دنبال رشد و توسعه، شاخص نشاط اجتماعی، رشد ناخالص ملی هستند. ایران در ردیف کشورهای مأموریت‌گرا قرار دارد به این معنا که خواهان توسعه برای ساختن «تمدن اسلامی» است. این کشورها باید به دنبال گسترش صنایع مأموریتی باشند که در این میان، «صنعت پوشاک» بهترین گزینه محسوب می‌شود زیرا پوشاک، ظرفی است که مظلوف آن می‌تواند تفکرات و نگرش‌های تمدن اسلامی را به مخاطبان انتقال دهد در حالی که سایر صنایع کشور از چنین پتانسیلی بهره‌مند نیستند برای مثال صنعت نفت اگرچه درآمدزا می‌باشد اما نگرش و تفکری به مخاطب منتقل نمی‌کند اما در صنایع نساجی و پوشاک می‌توان هنر، تفکر و تمدن خود را توسعه دهیم. امیدوارم این صنعت به جایگاه شایسته خود برسد زیرا صنعتی استراتژیک محسوب می‌شود و توسعه آن، نیازمند عزم ملی است.

در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و استراتژی توسعه صنعتی، توجه چندانی به صنایع نساجی و پوشاک کشور نشده‌است و حتی جزو اولویت‌های صنعتی قرار ندارد. دیدگاه شما در این زمینه چیست؟

رویکرد تدوین‌کنندگان استراتژی توسعه صنعتی بر مبنای تجمیع نظرات صنعتگران و کارشناسان این صنعت نبوده بلکه چند کارشناس اقتصادی دور هم‌دیگر جمع